

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 56/2026 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om läget för äldreomsorgen och boendelösningar för äldre

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 56/2026 rd undertecknat av riksdagsledamot Henrik Wikström /sv:

Ämnar statsrådet utarbeta en nationell anvisning för hur välfärdsområdena i samarbete med kommunerna ska främja mellanformer för boende för äldre, och

ämna social- och hälsovårdsministeriet utarbeta riksomfattande kriterier för beviljandet av serviceboendeplatser, så att platser inte anvisas oskäligt långt från den äldres tidigare hemort?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Äldreanpassade bostäder och boendemiljöer stöder möjligheterna för äldre personer att bo hemma. Kommunerna och välfärdsområdena har betydande uppgifter i stödet av boendeförhållanden för äldre. Äldreomsorgslagen 5 § ålägger kommunerna och välfärdsområdena att utarbeta en plan för att stödja den äldre befolkningens välbefinnande, hälsa, funktionsförmåga och förmåga att klara sig på egen hand. Planen ska även innehålla förutseende av den äldre befolkningens boendebehov och utveckling av ett boende som motsvarar behoven.

I enlighet med skrivningen i regeringsprogrammet har Kvalitetsrekommendationen för äldre uppdaterats och publicerats i februari 2024 (Kvalitetsrekommendation för att trygga en aktiv och funktionsduglig ålderdom och hållbara tjänster 2024–2027). Kvalitetsrekommendationen innehåller även rekommendationer för att genomföra äldreanpassat boende. Enligt rekommendationerna bör kommunerna och välfärdsområdena skapa samarbetsstrukturer och i samarbete med äldre råden utarbeta en plan för att förutse äldres boendebehov och utveckla boendet som en del av den lagstadgade planen för att stödja den äldre befolkningen.

Kommunernas och välfärdsområdenas planer för förutseende av och beredskap inför äldres boendebehov har kartlagts på uppdrag av miljöministeriet. Till stöd för planerna bereds guide-material som beskriver metoder för att främja äldreanpassat boende genom att reparera det befintliga bostadsbeståndet och lösningar för nybygge. Mångsidiga boendelösningar för äldre inklusive

mellanformer för boende och beaktande av förhållandena i olika delar av landet är en del av förutseendet av och beredskapen inför äldres boende.

Som en del av det nationella programmet för hälsa och välfärd i enlighet med regeringsprogrammet utarbetas en utredning om finländska och internationella aktörers erfarenheter av modeller för gemensamt boende för unga och äldre samt effekterna av dessa på välbefinnande och mental hälsa. Utifrån utredningen tas rekommendationer fram för att främja modeller för gemensamt boende, även med beaktande av möjligheterna att stärka gemenskapen och trivseln genom att aktivt tillvarata de möjligheter den byggda miljön och den kulturella välfärden erbjuder.

Lagen om ordnande av social- och hälsovård förutsätter att tjänsterna tillhandahålls jämnt, i form av samordnade tjänstehelheter och nära kunderna med beaktande av befolkningens behov i välfärdsområdet. Välfärdsområdena är självständiga aktörer som då de sköter uppgifter som faller inom deras organiseringsansvar ska beakta flera faktorer och lagstiftningens olika skyldigheter. Även då det gäller servicenätet för boendetjänster ska verksamheten organiseras så att man kan svara på servicebehovet för områdets befolkning på ett ekonomiskt hållbart sätt. Boendeserviceenheter som ligger i kantzoner och små kommuner är ofta sårbara, bland annat då det gäller tillgången på personal. Den lagstiftning som gäller socialservice fastställer en tidsfrist för en tjänst som beviljats, inom vilken tjänsten ska ordnas.

Beviljande av socialvårdens tjänster baserar sig på konstaterat servicebehov hos en viss person. Att svara på klientens servicebehov grundar sig på individuell prövning, vilken påverkas av många olika faktorer. Det är inte möjligt att bilda kategoriska lösningsmodeller som kan tillämpas i alla situationer. Inkludering av de prövningskriterier som bildats i laglighetsövervakningspraxis som en del av vägledningen av välfärdsområdena kan stödja tjänsteanordnarna i sina uppgifter, och de kan bland annat beaktas i det uppdateringsarbete av kvalitetsrekommendationen för äldre som har inletts.

Helsingfors 17.3.2026

Social- och hälsovårdsminister Wille Rydman